herpy

LEGWANY

Blue Spiny Lizard

Sceloporus cyanogenys

Sceloporus cyanogenys to masywna jaszczurka o szorstkich łuskach, pochodząca ze skalistych terenów południowego Teksasu i wschodniego Meksyku. Samiec ma niebieskie gardło, niebieskie boki i czarny kołnierz na szyi. Gatunek jest aktywny w dzień, żywi się owadami i wymaga przestronnego, suchego terrarium z kamieniami, UVB i ciepłym miejscem do wygrzewania. Rodzi żywe młode, jest płochliwy i szybki.

Rodzina: Phrynosomatidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**25-36 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**5-7 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Skalny i naziemny**
Środowisko	**Półpustynia i tereny skaliste**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**100 × 50 × 50 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**27-31 °C**
Miejsce wygrzewania	**38-42 °C**
Temperatura w nocy	**21-26 °C**
Wilgotność	**30-50%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Żyworodny**
Dojrzałość płciowa	**28-36 miesięcy**
Wielkość miotu	**5-20 młodych**
Zniesienia w roku	**1**
Ciąża	**90-120 dni**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Niepoddany ocenie (NE)**

O gatunku

Sceloporus cyanogenys to duża, lekko spłaszczona jaszczurka o mocnej budowie. Łuski na grzbiecie i ogonie są sztywne, spiczaste i zaopatrzone w kile, dlatego zwierzę jest w dotyku szorstkie i kolczaste. Samiec ma niebieskoszary grzbiet i intensywnie niebieskie boki, czarny kołnierz na szyi z jasnymi obwódkami i wyraźną niebieską plamę na każdym barku, a do tego niebieskie plamy na brzuchu, niebieskie gardło i ogon w poprzeczne pręgi. Barwy są najintensywniejsze w okresie rozrodu. Samica i młode są szare lub brązowe i w większości pozbawione niebieskiego koloru.

Dorosłe osobniki osiągają do 36 cm długości wraz z ogonem, przy czym ogon stanowi nieco ponad połowę. Ciało u największych samców mierzy do niecałych 15 cm od pyska do kloaki, natomiast samice mają średnio około 11 cm. Tym samym jest to największy gatunek z tego rodzaju w USA. Nowo narodzone młode mają około 3 cm od pyska do kloaki.

Nazwa gatunkowa oznacza "niebieska szczęka" i pochodzi od łacińskiego cyaneus, ciemnoniebieski, oraz greckiego genys, szczęka, nawiązując do niebieskiego gardła samca. Gatunek został opisany w 1885 roku przez Edwarda Drinkera Cope'a i przez długi czas był uznawany za podgatunek *Sceloporus serrifer*. Zwierzęta z wybrzeża Zatoki Meksykańskiej, aż po Petén w Gwatemali, nazywane wcześniej *S. serrifer plioporus*, zalicza się dziś do *S. cyanogenys*. Tam, gdzie oba gatunki się spotykają, przechodzą jeden w drugi.

S. cyanogenys to zwierzę do oglądania, a nie pupil do brania na ręce. Jest szybki i płochliwy, a broni się, gryząc i uciekając. Gatunek prawie nie jest rozmnażany w niewoli, a zwierzęta w handlu pochodzą zwykle z odłowu.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Sceloporus cyanogenys występuje w południowym Teksasie w USA, od okolic Devils River i Starr County, oraz we wschodnim Meksyku w stanach Coahuila, Nuevo León i Tamaulipas. Miejscem typowym jest Monterrey w Nuevo León. Jeśli uwzględnić zwierzęta z wybrzeża Zatoki Meksykańskiej, zasięg sięga dalej na południe przez Veracruz i Tabasco aż do Petén w północnej Gwatemali.

> **Naturalny zasięg:** Stany Zjednoczone, Meksyk i Gwatemala.

ŚRODOWISKO

Sceloporus cyanogenys jest związany z terenami skalistymi: głazami, skalnymi zboczami, rumowiskami i występami skalnymi w suchych zaroślach i kolczastych krzewach. Spotyka się go także na opuszczonych budynkach, przyczółkach mostów i murach, które zapewniają takie same szczeliny i miejsca do wygrzewania. Przebywa na kamieniach i między nimi, a wspina się niewiele. Jest aktywny w dzień i czatuje na zdobycz z punktu obserwacyjnego, skąd chwyta przelatujące lub przechodzące owady.

Klimat jest ciepły i półsuchy, z długimi, upalnymi latami i łagodnymi zimami. Samice rodzą żywe młode raz w roku.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 100 × 50 × 50 cm (długość × szerokość × wysokość). Większe jest lepsze, bo gatunek jest szybki i aktywny i wykorzystuje całą powierzchnię dna; w naturze terytorium jest co najmniej tak duże jak sypialnia. Para albo samiec z dwiema samicami potrzebuje terrarium tej samej wielkości lub większego. Pokrywa musi szczelnie zamykać i zapewniać dobrą wentylację, bo zwierzę dobrze skacze i błyskawicznie ucieka, gdy pokrywa jest otwarta.

Podłoże to gruby piasek wymieszany z drobnymi kamieniami, warstwa 5-10 cm. Zbuduj skalny krajobraz z płaskich kamieni, łupków i kory korkowej w stabilnych stosach, które nie mogą się osunąć, ze szczelinami o różnej szerokości, w które zwierzę może się wcisnąć. Poziome i skośne kamienie dają miejsca do wygrzewania na różnych wysokościach. Kamienie muszą stać bezpośrednio na dnie, aby zwierzę nie mogło się pod nie podkopać.

Terrarium powinno stać w spokojnym miejscu, bo zwierzę jest płochliwe. Regularnie usuwaj odchody i wymieniaj podłoże, gdy jest zabrudzone.

TEMPERATURA

W terrarium musi być wyraźny gradient. Powietrze w dzień powinno mieć 27-31 °C, a powierzchnia miejsca do wygrzewania 38-42 °C, mierzone termometrem na podczerwień. Użyj żarówki halogenowej nad płaskim kamieniem; kamień się nagrzewa, a zwierzę kładzie się na nim płasko, aby szybko się ogrzać. Zwierzę musi zawsze mieć możliwość odejścia od ciepła. Zbyt niska temperatura sprawia, że zwierzęta są ospałe i marnieją, a zbyt wysoka w całym terrarium zmusza je do chowania się.

Na noc lampę grzewczą się wyłącza, a temperatura może spaść do 21-26 °C. Nieco chłodniejszy okres z krótszymi dniami zimą odpowiada klimatowi, ale właściwe zimowanie nie jest konieczne.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Powietrze powinno być suche do umiarkowanie wilgotnego: 30-50 %. Gatunek źle znosi wilgotne, stojące powietrze, dlatego wentylacja musi być dobra. Postaw płaską, stabilną miskę ze świeżą wodą i wymieniaj wodę codziennie. Rozlaną wodę należy usuwać, a mokre podłoże wymieniać.

OŚWIETLENIE I UVB

Sceloporus cyanogenys jest aktywny w dzień i wygrzewa się w pełnym słońcu, dlatego potrzebuje mocnego światła i UVB. Użyj świetlówki T5 HO (strefa Fergusona 3) w odbłyśniku nad miejscem do wygrzewania i zachowaj odległość zalecaną przez producenta. UVB nie przechodzi przez szkło ani plastik. Wymieniaj świetlówki zgodnie z zaleceniami producenta.

Światło powinno być włączone co najmniej 12 godzin na dobę, najlepiej zgodnie z porą roku, z najdłuższym dniem latem, a w nocy całkowicie wyłączone. Jasne, ciepłe terrarium zachęca zwierzę do jedzenia, znakowania terytorium i rozrodu.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Sceloporus cyanogenys zjada owady. Podawaj urozmaiconą dietę z żywych owadów: świerszczy, małych karaczanów, mącznika, larw zofobasa, jedwabników i barciaków (te ostatnie oszczędnie). Owady powinny być małe w stosunku do głowy zwierzęcia i najlepiej miękkie. Przez ostatnią dobę przed karmieniem podawaj owadom karmowym pożywny pokarm.

Młode karmi się codziennie, dorosłe 3-4 razy w tygodniu tyle, ile zjedzą. Oprószaj pokarm wapnem z D3 co 10-14 dni u dorosłych i raz w tygodniu u rosnących młodych, także wtedy, gdy oświetlenie UVB jest w porządku. Jeśli zwierzę zaczyna tyć, ogranicz karmienie.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Zwierzę jest szybkie i płochliwe, a broni się, gryząc i uciekając. To zwierzę do oglądania, a nie do brania na ręce. Jeśli trzeba je podnieść, trzymaj je za tułów od szyi do kloaki. Nigdy nie chwytaj za ogon: może się odłamać i odrasta tylko częściowo.

Samce są terytorialne i walczą ze sobą, dlatego muszą mieszkać osobno. Samiec prezentuje niebieskie gardło i brzuch, wykonując "pompki". Samca można trzymać z jedną lub dwiema samicami w przestronnym terrarium z wieloma przegrodami wzrokowymi. Nowe zwierzęta potrzebują spokoju przez pierwsze tygodnie.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć można rozpoznać po ubarwieniu: samiec ma niebieskie gardło i niebieskie plamy na brzuchu, samica jest szara lub brązowa. Samiec ma też grubszą nasadę ogona i większe pory udowe. Zwierzęta osiągają dojrzałość płciową w trzecim lecie życia, w wieku 28-36 miesięcy.

GODY I KOPULACJA

Aktywność rozrodcza zaczyna się wiosną, gdy dni się wydłużają. Samiec prezentuje niebieskie gardło i brzuch oraz znakuje swój teren. Łącz samicę z samcem pod nadzorem i rozdziel je, jeśli samiec gryzie ją zbyt mocno. Rozmnażanie w niewoli prawie nie zostało opisane.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gatunek jest żyworodny i ma jeden miot w roku. Samica rodzi 5-20 młodych, średnio około 13, przy czym najwięcej mają duże samice. Zapewnij ciężarnej samicy obfity pokarm i wapno, ciepłe miejsce do wygrzewania i spokój. Skontaktuj się z weterynarzem, jeśli parte bez rezultatu lub przestaje jeść.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

INKUBACJA

Nie ma jaj do inkubacji. Długość ciąży nie jest udokumentowana; 90-120 dni to szacunek. Samica powinna mieć takie same temperatury i to samo miejsce do wygrzewania co zwykle. Gdy zbliża się poród, trzymaj ją samą w terrarium.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode mają około 3 cm od pyska do kloaki i od urodzenia radzą sobie same. Oddziel je od dorosłych i daj im małe terrarium z takimi samymi temperaturami, kamieniami, miejscem do wygrzewania i UVB jak u dorosłych. Karm je codziennie małymi owadami i raz w tygodniu oprószaj pokarm wapnem z D3. Trzymaj je pojedynczo lub w małych grupach o podobnej wielkości, a samce rozdziel, gdy nabiorą barw.

Zdrowie i częste błędy

Sceloporus cyanogenys pochodzi zwykle z odłowu, dlatego nowe zwierzęta muszą przejść kwarantannę trwającą co najmniej trzy miesiące, a ich odchody należy zbadać pod kątem pasożytów. Typowe problemy to:

- Roztocza i pasożyty wewnętrzne u zwierząt z odłowu.
- Choroba metaboliczna kości przy zbyt małej ilości UVB i wapnia.
- Odwodnienie i problemy z linieniem przy zbyt małej ilości wody do picia.
- Oparzenia od lamp grzewczych zawieszonych zbyt nisko lub bez osłony.
- Stres i wyniszczenie u świeżo odłowionych zwierząt, które odmawiają pokarmu. Pomagają spokój i wiele kryjówek.
- Utrata ogona, jeśli zwierzę jest trzymane za ogon.

Zdrowe zwierzę jest szybkie, ma jasne oczy, pełny ogon i brak roztoczy w fałdach łusek. Zwierzęta w niewoli dożywały niecałych 7 lat. Zwierzę, które chudnie, nie je lub oddycha z otwartym pyskiem, musi trafić do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.